

Relevante onderdelen beleidsbesluit

1) Hoofddoel beleid:

Het streefdoel van beleid voor de schelpdiervisserij is:

Een economisch gezonde bedrijfstak met productiemethoden die de natuurwaarden respecteren en daar waar mogelijk versterken

2) Uitgangspunten van beleid:

- 1) Ecologisch duurzaam gebruik van kust en zee is uitgangspunt. Hierop dient de schelpdiervisserij zo nodig te worden aangepast
- 2) Beleid biedt ruimte voor beheer dat recht doet aan de natuurlijke dynamiek van kust-ecosystemen en houdt rekening met de rentabiliteit van de bedrijfstak
- 3) Sociaal-economische consequenties van beleidskeuzen worden meegewogen
- 4) Actief ingrijpen (cultures of natuurontwikkeling) is mogelijk in de kustwateren
- 5) Waar nodig is, na een integrale beoordeling van de toelaatbaarheid van de schelpdiervisserij, specifiek beleid voor de afzonderlijke watersystemen mogelijk
- 6) Er vindt geen afwenteling van problemen plaats van het ene gebied naar een of meerdere andere gebieden.

Uit bovenstaande uitgangspunten en de hoofddoelstelling van beleid volgen een aantal specifieke beleidsdoelen:

3.1) Natuurdoelen:

- Een zo natuurlijk mogelijk ontwikkeling van karakteristieke bodembiotopen zoals het areaal meerjarige mosselbanken en zeegras;
- de schelpdiervisserij en schelpdierkweek hebben geen significante negatieve dan wel een positieve invloed op de populaties schelpdieretende vogels;
- aanwezigheid van voldoende grote aaneengesloten gebieden in de kustwateren zonder schelpdiervisserij.

3.2) Economische doelen:

- randvoorwaarden scheppen die bijdragen aan het behoud en versterking van het internationaal marktaandeel van de schelpdiercultuur;
- randvoorwaarden scheppen ten behoeve van de stimulering van geïntegreerde visserij en de handkokkelvisserij;
- de schelpdiersector is minder afhankelijk van natuurlijke fluctuaties en er wordt meer ingespeeld op de natuurlijke dynamiek;
- het natuurlijke aanbod aan mosselzaad wordt op een zo efficiënt mogelijk wijze benut, de schelpdiersector beschikt daarvoor o.a. over betere productiegebieden.

3.3) Maatschappelijke doelen:

- beleid met draagvlak; dit uit zich in minder juridische procedures en een aanwijsbare betrokkenheid van de belangenorganisaties bij de uitvoering van het beleid. Bij dit laatste wordt gedacht aan visplannen, convenanten en mogelijk een gedragscode. Het initiatief voor de ontplooiing van deze vormen van co-management ligt bij de belangen- en producentenorganisaties;
- behoud van de cultuur-historische waarde van de schelpdiervisserij;
- communicatie met relevante belangengroepen over de voortgang en ontwikkeling in de uitvoering van het beleidsbesluit;
- een beleid dat rekening houdt met de sociaal economische gevolgen van zijn keuzen (regionale werkgelegenheid).

Uitwerking beleid - Natuurbescherming

4.1) Bestaande gesloten gebieden

In de Waddenzee blijven de gebieden die sinds 1993 gesloten zijn voor de bodemberoerende visserij (26% van de Waddenzee) ook onder het nieuwe beleid gesloten. De 5% gebieden die in 1999 aanvullend zijn gesloten worden voor handkockelaars opengesteld.

In 2006 wordt er een besluit genomen over de gesloten gebieden in de Oosterschelde. Tot die tijd blijft 16% van de Oosterschelde gesloten.

In de Westerschelde blijven 7 kleine gebieden gesloten voor kokkelvisserij. Er komt welonderzoek naar de effectiviteit van deze gebiedssluiting.

4.2) Nieuwe gesloten gebieden

Vanaf 1 januari 2006 worden enkele sublitorale gebieden in de Waddenzee aangewezen als gesloten gebied voor de bodemberoerende visserij. Na 5 tot 10 jaar onderzoek wordt vervolgens bekeken of deze gebieden gesloten dienen te blijven.

Bij de gebiedskeuze dient expliciet rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van sublitorale gebieden die reeds gesloten zijn in het kader van de 26% sluiting in de Waddenzee, en dat delen van het sublitoraal in de Waddenzee door de mosselsector reeds vrijwillig zijn gesloten.

Een gedeelte van de Waddenzee onder de Rottums wordt voor onbepaalde tijd gesloten voor iedere vorm van visserij. Het gaat om ca. 6.500 ha, iets meer dan 2,5% van de totale Waddenzee en valt binnen het in 1993 gesloten gebied voor de schelpdiervisserij.

Er worden geen gesloten gebieden ingesteld in de Vogelrichtlijngebieden Voordelta en Noordzeekustzone.

4.3) Bescherming zeegras

Handkokkelvisserij en mosselzaadvisserij blijft niet toegestaan in de nabijheid van zeegras.

4.4) Voedselreservering

Het huidige systeem van voedselreservering in de Waddenzee wordt beëindigd. De handkockelaars mogen jaarlijks 5% van het kokkelbestand in de Waddenzee opvissen (gerekend in dichtheden groter dan 50 stuks per m²).

In de Oosterschelde wordt 150 kilo kokkelvlees per Scholekster gereserveerd. De aantallen Scholeksters worden berekend aan de hand van het voortschrijdend driejaargemiddelde van de

getelde aantallen. De hoeveelheid te reserveren voedsel wordt met 10% verhoogd om herstel van de populaties mogelijk te maken.

Ook de voedselreserving voor de Eidereend wordt afgeschaft. De mosselcultuur dient via haar productieproces een bijdrage te leveren aan het voedselaanbod voor schelpdieretende vogels. In die bijdrage kan worden voorzien door in het najaar de instabiele bestanden veilig te stellen, een groot deel van vangsten uit de voorjaarsvisserij gedurende een winter op de percelen te houden en door te investeren in alternatieve bronnen van mosselzaad. Import van mosselzaad uit de Noordzee of de Deense en Duitse Waddenzee kan bijdragen aan een toename van de totale mosselvoorraad. Voorwaarde voor het welslagen van deze ontwikkeling is dat percelen met een goede productiecapaciteit beschikbaar zijn.

Het uiteindelijke doel is een mosselbestand dat in omvang minimaal gelijk of groter is dan de mosselvoorraad die in een natuurlijke situatie aanwezig had kunnen zijn. De sector dient vrijwillig van het verjagen van Eidereenden af te zien, waardoor de vogels van de kweek kunnen profiteren.

Beleid per vorm van visserij

5.1) Kokkelvisserij

De mechanische kokkelvisserij in de Waddenzee wordt vanaf 1 januari 2005 niet meer toegestaan.

In Zeeland is, geïnitieerd door de regionale overheid, het initiatief ontwikkeld om gezamenlijk (overheid, bedrijfsleven, belangenorganisaties) te komen tot een integrale aanpak van de schelpdiervisserij in de Deltawateren. Onderdeel hiervan is een onderzoek naar de mogelijkheid om kokkelkweek toe te staan. Kokkels uit de Westerschelde, de Voordelta en mogelijk ook de Waddenzee dienen dan te worden verplaatst naar kweekpercelen op de slikken in de Oosterschelde.

Om dit toekomstbeeld te kunnen verwezenlijken zal de kokkelsector een plan moeten presenteren waaruit blijkt dat:

- Een kokkelcultuur economisch haalbaar is;
- Kokkelcultuur voordelen voor de natuur biedt en past binnen de eisen van de Vogel- en Habitatrichtlijn in zowel de Oosterschelde als de Voordelta en de Westerschelde;
- De opbrengsten van de kokkelcultuur op termijn een alternatief vormen voor de vrije visserij in het Deltagebied.

Indien dit mogelijk is wordt de mechanische kokkelvisserij in de Oosterschelde verboden. In ruil hiervoor krijgt de sector 500 hectare wadplaat als kweekperceel toegewezen.

5.2) Handkokkelvisserij

De 20 uitgegeven vergunningen voor de handkokkelvisserij worden overdraagbaar. De uitgifte van nieuwe vergunningen wordt overwogen. De handkokkelaars mogen 5% van de totaal aanwezige hoeveelheid geschikte kokkels uit 74% van de Waddenzee opvissen. Indien kokkelkweek in Zeeland wordt toegestaan mogen jonge (en kleine) kokkels uit de Waddenzee naar de kweekpercelen worden overgebracht.

Mosselvisserij

6.1) visserij in het sublitoraal

De najaarsvisserij op mosselzaad is alleen nog maar toegestaan op instabiele bestanden. Dat zijn de mosselzaadvoorraden die -bijvoorbeeld door storm - met grote zekerheid dreigen te verdwijnen gedurende de winter.

Tijdens de voorjaarsvisserij kunnen de overgebleven bestanden naar de kweekpercelen worden overgebracht. De sector zal via een boekhouding aantoonbaar moeten maken dat van de totale mosselzaadvangst uit de voorjaarsvisserij, na aftrek van de vangsthoeveelheid in het najaar, minimaal 85 % in de daarop volgende winter in de Waddenzee aanwezig blijft.

6.2) visserij op de wadplaten

Het onderzoek naar de zogenaamde Jan Louw hypothese (uitdunning tot minimaal 40% van de bank resteert) wordt voortgezet. Indien na verloop van het meerjarige onderzoek blijkt dat deze bevissing leidt tot een toename van de biomassa schelpdieren in het diepe zonder de ontwikkeling van de mosselbanken op het droge nadelig te beïnvloeden, of dat andere natuurwaarden worden geschaad, dan zal nader worden bezien onder welke voorwaarden en waar deze vorm van visserij in de Waddenzee kan worden toegestaan.

6.3) Kweekpercelen

Er komen proeflocaties voor nieuwe kweekpercelen. De overheid wijst max. 500 hectare aan waar de sector gedurende maximaal 6 jaar mosselzaad mag uitzaaïen. Na deze periode komen deze locaties te vervallen of dient een gelijk areaal aan bestaande onrendabele mosselpercelen in de Waddenzee te worden verlaten.

6.4) Mosselzaadinvanginstallaties (mzi's)

Er worden een aantal experimenten met mosselzaadinvanginstallaties opgezet. Dit zijn installaties van touwen, netten en boeien waar mosselzaad zich op kan vestigen. Op basis van de uitkomst van het onderzoek zal het kabinet in 2007 besluiten of en onder welke voorwaarden in de Nederlandse kustwateren en/of de Noordzee ruimte gereserveerd kan worden voor commerciële toepassing van de MZI's.

Als in 2008 blijkt dat deze vorm van mosselzaadwinning succesvol is dan zal de mosselsector een streefwaarde voor de productie van mosselzaad voor het jaar 2020 worden opgelegd. Het uiteindelijke doel is om de mosselsector minder afhankelijk te maken van de natuurlijke dynamiek en om de vrije mosselzaadvisserij in het waddensysteem terug te dringen.

Tevens zal worden onderzocht of dubbel gebruik (mosselzaadinvanginstallaties aan de oppervlakte, kweek op de bodem) van de verhuurde mosselpercelen voordelen biedt en onder welke voorwaarden dit kan geschieden.

7) Schelpdiervisserij op de Noordzee

Het aantal vergunningen voor schelpdiervisserij in de Noordzee wordt teruggebracht. Vanaf 2005 zal een overdraagbare vergunning worden verleend voor het vissen op uitsluitend die schelpdiersoorten, waarop de vergunninghouder in belangrijke mate gedurende de periode 1993 – 2003 aantoonbaar heeft gevist. Momenteel zijn er 36 vergunninghouders die op alle soorten mogen vissen. Er worden geen gesloten gebieden ingesteld, en er wordt ook geen voedselreserveringsbeleid voor de Zwarte Zeeënd en Toppereënd ontwikkeld.

8) Innovatie

Het innovatieplatform Aquacultuur komt in de periode tot 2006 met voorstellen voor nieuwe vormen van aquacultuur zoals kokkelkweek en het invangen van mosselzaad. Er worden gebieden aangewezen waar proeven/experimenten kunnen worden uitgevoerd. Bij een succesvolle afronding van de proeven wordt de sector ruimte geboden voor een verdere commerciële exploitatie van de beproefde technieken.

9) Overig

Het commercieel rapen van schelpdieren is niet meer toegestaan. Als uitzondering wordt op kleine schaal een experiment gestart met het op commerciële basis handmatig rapen van Japanse oesters in Waddenzee en Oosterschelde. Voor eigen gebruik mag er 10 kilo per persoon per dag worden geraapt.

Nieuwe kweekvormen van soorten als Jacobsschelpen en Japanse Oesters worden welwillend beoordeeld. Kleinschalige geïntegreerde visserij wordt gestimuleerd.

10) Tijdpad en evaluaties

Het beleidsplan is geldig tot 2020. Er komen in 2008 en 2014 tussentijdse evaluaties. Daarnaast worden er in de komende jaren nog een aantal aparte beslissingen genomen:

- Eind 2004 over de import van mosselzaad uit Ierland;
- In 2005 wordt gestart met een evaluatie van de huidige systematiek m.b.t. de uitgifte van vergunningen voor de schelpdiervisserij;
- In 2006 wordt een besluit genomen over de omvang en ligging van de gesloten gebieden in de Oosterschelde;
- In 2007 neemt het kabinet een besluit over de mosselzaadinvanginstallaties in de Noordzee en de Waddenzee.
- In 2008 wordt een streefwaarde voor de productie van mosselzaad in het jaar 2020 bepaald.
- Voor 2009 worden de gesloten gebieden in de Westerschelde opnieuw vastgesteld.
- In 2010 wordt een definitief besluit genomen over het handmatig rapen van Japanse oesters.

Daarnaast worden er in de komende jaren nog beslissingen genomen over kokkelkweek, uitbreiding van het aantal handkokkelvergunningen, en mosselvisserij op de wadplaten.

Het gehele beleidsdocument is verkrijgbaar op het internetadres
http://www9.minInv.nl/mlv_item_rap_page?p_item_id=91135

5 oktober 2004, Stichting Wilde Kokkels/ Martijn de Jong.

Het merendeel van de tekst is letterlijk overgenomen uit het beleidsdocument.